

ASiantuntijalausunto

Hallintojohtaja Matti Lahtinen

27.5.2016

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMASTA VUOSILLE 2017-2020 (VNS 3/2016 vp)

Totean Opetushallituksen puolesta julkisen talouden suunnitelmaan liittyvästä valiokunnan pyytämästä teemasta, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty koulutuksen ja tutkimuksen laadun ja korkean tason turvaamiseksi rakenteellisia uudistuksia ja säästöpäätöksiä toimeenpantaessa, lausuntona seuraavan.

Opetushallituksen tehtävänä on Opetushallituksesta annetun lain (182/1991) 2 §:n mukaan vastata toimialaansa kuuluvan koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittamisestä, edistää koulutuksen ja varhaiskasvatuksen tuloksellisuutta sekä seurata niiden järjestämistä. Edellä todettujen virastolle kuuluvien tehtävien toteuttamiseksi Opetushallitus mm. antaa varhaiskasvatussuunnitelman, esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelman sekä ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteet. Valtakunnallisten perusteiden pohjalta varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjät laativat paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja opetussuunnitelman. Oikeudellisesti koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjiä velvoittavissa valtakunnallisissa perusteissa määrätään toiminnan ja koulutuksen lainsäädäntöä tarkentavat tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet, jotka tulee ottaa huomioon suunnitelmia laadittaessa. Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseksi Opetushallitus rahoittaa erilaisia kehittämishankkeita sekä ohjaa koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämistä julkaisuin ja muun informaatio-ohjauksen keinoin kuten tuottamalla koulutusta koskevaa kansallista ja kansainvälistä tilasto- ja muuta tietoa.

Opetushallitus ei ole ryhtynyt koulutukseen ja varhaiskasvatukseen kohdistuvien leikkausten johdosta erikseen erityisiin toimenpiteisiin koulutuksen ja tutkimuksen laadun ja korkean tason turvaamiseksi, vaan on jatkanut lakisäätteisten tehtäviensä hoitamista. Esimerkiksi osana valtionosuustehtäviä seurataan eri koulutusmuotojen toteutuneita kustannuksia. Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämiseksi on kuitenkin parhaillaan käynnissä useita uudistuksia ja hankkeita, jotka tähtäävät yleisesti koulutuksen ja varhaiskasvatuksen laadun ja korkean tason varmistamiseen ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Myös Opetushallituksen omaa toimintaa ollaan kehittämässä monilta osin.

Ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon perusteet uudistettiin 1.8.2015 lukien. Uudet esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet tulevat puolestaan voimaan 1.8.2016. Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet on julkaistu myös sähköisinä ePerusteina, joita koulutuksen järjestäjät voivat hyödyntää omassa opetussuunnitelmatyössään. Opetushallitus valmistelee parhaillaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, joiden mukaan laadittavat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat tulee ottaa käyttöön 1.8.2017. Opetushallitus on käynnistänyt myös taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden uudistamistyön, jossa tavoitteena on, että eri taiteenalojen uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2018. Opetushallitus on perustanut perusopetuksen kehittämistä varten kehittämiskouluverkoston (Majakka-koulut) ja valmistelee kehittämisverkoston perustamista

myös lukiokoulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämistä varten. Paikallista kehittämistyötä varten Opetushallitus on suositellut laadittavaksi kunta-, koulu-, opettajakohtaisia kehittämissuunnitelmia. Opetushallitus on edistänyt myös ammatillisen koulutuksen järjestäjien alueellista ja paikallista kehittämistyötä.

Opetushallitus teki vuonna 2015 yhteensä 2 560 valtionapupäätöstä ja maksoi opetustoimen henkilöstökoulutusta ja muuta koulutuksen kehittämistä varten valtionavustuksia yhteensä noin 55 milj.euroa. Opetushallitus on sähköistänyt valtionavustusten hakemisen, mikä helpottaa valtionavustusten hakijoita ja tehostaa Opetushallituksen toimintaa. Myös valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta pyritään lisäämään.

Opetushallitus osallistuu pääministeri Juha Sipilän hallituksen osaamista ja koulusta koskeviin kärkihankkeisiin. Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin -hankkeessa tavoitteena on nostaa Suomi modernin ja innostavan oppimisen kärkimaaksi ja vauhdittaa oppimistulosten nousua uuden pedagogiikan avulla. Opetushallitukseen on tarkoitus perustaa kokeilukeskus ja modernien oppimisen tilojen osaamiskeskittymä. Kärkihankkeeseen osoitetaan voimavaroja yhteensä 90 milj.euroa, josta opettajien täydennyskoulutukseen on tarkoitus käyttää 50 milj.euroa. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi -hankkeessa tavoitteena on uudistaa ammatillinen koulutus osaamisperusteiseksi ja asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi ja tehostaa koulutusta. Samalla lisätään työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja. Reformissa koko ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö, rahoitus ja muu ohjaus uudistetaan. Uudistetun lainsäädännön on määrä tulla voimaan vuonna 2018. Reformiin sisältyvät uudistukset ja väljempi lainsäädäntö antavat ammatillisen koulutuksen järjestäjille paremmat mahdollisuudet tehostaa ja sopeuttaa toimintaansa aleneviin resursseihin. Opetushallitus pitää ammatilliseen koulutukseen kohdistuvien leikkausten ajoittumista jo vuodelle 2017, eli vuotta ennen reformin voimaantuloa, ongelmallisena.

Opetushallitukseen perustetaan 1.8.2016 lukien näyttötutkintosihteeristö, jonka tehtävänä on huolehtia ammatillisen koulutuksen tutkintotoimikuntien hallinnollisesta avustamisesta ja toimikuntien sihteeritehtävistä. Päätoiminen sihteeristö mahdollistaa tutkintotoimikuntien ohjauksen tehostamisen ja nykyistä paremman koordinoinnin.

Opetushallitus on rakentanut kansallisen Opintopolku.fi –palvelukokonaisuuden toisen asteen koulutukseen ja korkeakouluihin hakeutumista varten. Palvelukokonaisuus ja siihen liittyvät tietojärjestelmäratkaisut mahdollistavat hallinnonalan toimintojen ja koulutuksen järjestäjiä palvelevan digitalisoinnin jatkamisen. Opetushallitus valmistelee lisäksi parhaillaan kansallisen todennetun osaamisen rekisterin (Koski-tietovaranto) perustamista. Tietovarantoon kerättäisiin eri koulutusmuotojen tutkinto- ja opintosuoritustiedot. Molemmat palvelut palvelevat myös muita viranomaisia.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi Opetushallituksesta (HE 80/2016). Esityksen mukaan nykyinen Opetushallitus ja Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO yhdistetään uudeksi virastoksi, joka hoitaisi Opetushallitukselle ja Cimolle nykyisin säädetyt tehtävät. Uuden viraston nimeksi ehdotetaan Opetushallitus. Julkisen talouden suunnitelman mukaan uuden viraston määrärahat alenevat noin yhdeksän prosenttia viraston tämän vuoden määrärahatasoon verrattuna. Opetushallitus pitää määrärahatason alenemista huolestuttavana. Valtakunnallisen kehittämis- ja ohjaustehtävän laadukas hoitaminen edellyttää riittäviä taloudellisia voimavaroja ja osaamista.

Hallintojohtaja

Matti Lahtinen